

(1) ספר שמות פרק יח

(ב) וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה אֶת צִפְרָה אִשְׁתּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל אַחֵר שְׁלוּחִיָּהּ:

(2) ספר שמות פרק ד

(כ) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת בְּנָיו וַיֵּרָכְבֶּם עַל הַחֲמֹר וַיֵּשֶׁב אַרְצָה מִצְרַיִם וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת מִטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ:

(3) מכילתא דרבי ישמעאל יתרו עמלק א

ויקח יתרו חותן משה את צפורה אשת משה אחר שלוחיה. רבי יהושע אומר, אחר שנפטרה ממנו בגט. נאמר כאן שלוח ונאמר להלן שילוח, מה שלוח האמור להלן גט, אף כאן גט.

(4) ר' אלעזר המודעי אומר, מאחר שנפטרה ממנו במאמר, שבשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה, לך הוצא את עמי בני ישראל ממצרים, שנאמר ועתה לכה ואשלחך אל פרעה, באותה שעה נטל אשתו ושני בניו והיה מוליכם למצרים, שנ' ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על החמור וישב ארצה מצרים.

(5) באותה שעה נאמר לאהרן, לך לקראת משה. יצא לקראת משה וחבקו ונשקו. א"ל משה היכן היית כל השנים הללו, אמר לו במדין. א"ל מה טף ונשים אלו עמך, אמר לו אשתי ובני. אמר לו, ולאן אתה מוליכם, אמר לו למצרים; א"ל על הראשונים אנו מצטערים ועכשיו נצטער גם באלו. באותה שעה אמר לצפורה, לכי לבית אביך. ובאותה שעה הלכה לבית אביה ונטלה שני בניה, לכך נאמר אחר שלוחיה.

(6) ספר דברים פרק כד

(א) כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָעִלָּהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא הֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָּהּ עֲרֹת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֹת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְחָהּ מִבֵּיתוֹ:

(7) ר' דוד צבי הופמן על שמות פרק יח פסוק ב

אחר שלוחיה. ייתכן שאז התיר את קשר הנישואין על ידי גט-כריתות גם מן הבחינה הפורמולית, כמובע באחת הדעות שבמכילתא למלים "אחר שלוחיה". הן היה לפי מסורת חכמינו ז"ל מנהג, גם בתקופה מאוחרת יותר, להתיר את קשר הנישואין של היוצא למלחמה, כדי שאשתו לא תהא עגונה, כאשר לא תקבל ידיעות ברורות על אודות גורל בעלה.

(8) . . . אך מכיון שכל הענין הזה אינו שייך לדברים שנמסרו לנו כדי ללמוד מהם, אין התורה מוסרת אותו כאן בפרוטרוט ורק רומזת להם. אם נבין את הביטוי "שלוחיה" במשמע של התורה פורמלית של קשר הנישואין, אם על ידי גט-כריתות ואם בכל צורה אחרת שהיתה נהוגה אז, כי אז פירושו של "אשת משה אחר שלוחיה" הוא - אשתו לשעבר של משה, והיא נקראת עדיין "אשת-משה" משום שהגירושוין היו פורמליים בלבד, תוך ההנחה השקטה שהאשה תחזור איליו, אם וכאשר יסיים את שליחותו בהצלחה.

(9) רש"י על שמות פרק יח פסוק ב

אחר שלוחיה - כשאמר לו הקב"ה במדין (שמות ד יט) לך שוב מצרימה, (שם כ) ויקח משה את אשתו ואת בניו גו' ויצא אהרן לקראתו, (שם כז) ויפגשוהו בהר האלהים. אמר לו מי הם הללו. אמר לו זו היא אשתי שנשאתי במדין ואלו בני. אמר לו והיכן אתה מוליכן. אמר לו למצרים. אמר לו על הראשונים אנו מצטערים ואתה בא להוסיף עליהם. אמר לה לכי אל בית אביך, נטלה שני בניה והלכה לה.

(10) רשב"ם על שמות פרק יח פסוק ב

אחר שלוחיה - לאחר שהחזירה ושילחה משה ממצרים אעפ"י שלא ראינו עד עכשיו שהחזירם לבית חמיו. ויש מפרשים ואחרי כן שלח לה נדוניתה כדכת' ויתנה שילוחים לבת פרעה. ונראה הוא פשט, שלא מצינו מקראות בעניין זה אלא קודם ששלחה יתרו לה ולבניה במדבר היה לו לכתוב למעלה אחרי פרשת דמים למולות "ואחר כך חזר משה ושילחה אצל אביה לה ולבניה" דוגמת וחס הוא אבי כנען. אחר שילוחיה, כמו ואחר תטהר וכמו שפירשתי אחר נאחז בסבך, קדמו שרים אחר נוגנים:

(11) בראשית פרק כב

(יג) וַיֵּזֶא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא וַהֲנֵה אֵיל אַחַר נֶאֱחָז בְּסֶבֶךְ בְּקֶרְנָיו וַיִּלְךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת הָאֵיל וַיַּעֲלֶהוּ לְעֵלְהָ תַּחַת בְּנוֹ:

(12) רשב"ם על בראשית פרק כב פסוק יג

אחר נאחז בסבך בקרניו - כלומר אחרי כן ראה את האיל מדי עברו נאחז בסבכי היער, חשב בלבו ודאי זה המלאך בא בשליחותו של הק' וזימן לי איל זה תחת בני ולכן נאחז בסבך שאוכל לקחתו ולהקריבו. וכן קדמו שרים אחר נוגנים. ושבבו העבים אחר הגשם, ואחרי כן בא הגשם. וכן ואחר באו משה ואהרן. כולם פירושם אחרי כן:

(13) ראב"ע על שמות פרק יח פסוק ב

אחר שלוחיה - י"א אחר שנתן לה רשות במלון ללכת לבית אביה בשובו לבדו אל ארץ מצרים. ויש אומרים אחר ששלחה דורונות אליו, כמו שלוחים לבתו (מ"א ט, טז).

(12) ספר מלכים א פרק ט

(טז) פָּרְעָה מָלַךְ מִצְרַיִם עָלָה וַיִּלְכֹּד אֶת גִּזְרַ וַיִּשְׁרָפָהּ בְּאֵשׁ וְאֶת הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בְּעִיר הָרֶגַ וַיִּתְּנָהּ שְׁלֹחִים לְבֵתוֹ יֵשֶׁת שְׁלָמָה:

(14) אור החיים שמות על שמות פרק יח פסוק ב

אחר שלוחיה טעם שהוצרך לומר אחר שלוחיה, גם דקדק לומר לשון שלוחין, וזולת דברי רבותינו ז"ל (שמות רבה שם) . . . 'נראה לומר כי משה גרשה כשראה שהיה עוסק במצות שליחותו יתברך לא ידע שיעור הזמן ושלחה מביתו, והבנים אליעזר קטן היה וצריך לאמו שנולד בדרך במלון, וגרשם מן הסתם קטן היה סמוך לאליעזר מלפניו,

(15) או לדבריהם ז"ל שאמרו (מכילתא) שהתנה עם יתרו בן אחד לבת וכן ב' לאב, לטעם זה נמצאו שניהם בידה, וכוונת הודעת ה' הדבר כאן לומר שבח יתרו ומעלת משה בעיניו שהגם ששלחה לקחה וטרה בכבודו ובעצמו להוליכה לו אפילו אחר שלוחיה, אלא לדבריהם ז"ל (שמו"ר) שאמרו שלא שלחה אלא סמך על הבטחת יתרו כי ידיו תביאנה, נראה לומר כי טעם אומרו אחר שלוחיה פירוש שלא היה הדבר אלא עד שקדמה ושלחה לו למשה שלוחים וידעה מקום תחנונתו והסכים על ידה אז הוא שלקח יתרו וגו' ויבא אל המדבר וגו':